

Bilde 1

Norsk Irsksetterklubb Valpehefte

Bilde 2

Innholdsfortegnelse:

Generelt	s. 3-4
Om NISK	s. 5
Irsksetteren	s. 6
Irsk rød og hvit setter	s. 7
Rasestandard	s. 8
Irsksetter som jakthund i Norden gjennom tidene	s. 9
Ditt ansvar som hundeeier	s. 11
Valpen kommer	s. 12
Trening og dressur av unghunden	s. 18
Hva kreves av deg og hunden din på jaktprøve	s. 20
Trening av hund til jaktprøver	s. 21
Trim og stell av pels	s. 22
Vaksiner m.m.	s. 24
Flått/beskyttelse mot flått	s. 25
Huggorbitt	s. 26
Innvollsorm	s. 27
Kjære irsksettereier!	s. 28
Ordliste	s. 29

Bilde 3

Kjære valpekjøper:- Først av alt vil vi i NISK gratulere med valget av en irsksetter. Om det er din første,- en ny rødfarget, - eller kanskje en rød og hvitfarget denne gang, gleder vi oss på dine vegne.

Dette heftet er laget for å presentere den irske setteren for deg. Vi vil fortelle deg litt om det å få en ny hund i huset, samt å informere om NISK (Norsk Irsksetterklubb) som er vår raseklubb. Underveis i heftet vil vi og gjerne gi deg noen gode råd på veien mot den ferdig dresserte jakthunden.

Etter vår mening har du nå skaffet deg en flott fuglehund.

Den elegante og funksjonelle kroppsbygningen sammen med et energisk arbeidsgemytt gjør irsksetteren til en meget god stående fuglehund. Dette gjelder både for høyfjell, lavland, eller skog.

Irsksetteren er robust og tåler godt dårlig vær. De fleste irske har et naturlig talent for apport og de liker seg meget godt i vann.

Bilde 2

Selv om du nå har skaffet deg en jakthund er det dermed ikke sagt at irsksetteren bare kan brukes direkte til jakt! Det å delta på jaktprøve kan f.eks. være en spennende sport for mange.

Hunden er som nevnt sterk og utholdende. Den kan utmerket godt brukes som kløvhund om sommeren, og foran pulken om vinteren. Eller bare som en god turkamerat. La den bli et medlem av familien. Uansett hvor den brukes, er det en hund som legges godt merke til med sin vakre farge og eleganse.

Med målbevisst trening vil disse to spennende rasene garantert gi deg mange flotte (jakt)opplevelser, samtidig som du har en trivelig og herlig familiehund.

Vi er sikre på at du vil få stor glede av din nye venn, og vi ønsker deg lykke til!

Om NISK

Norsk Irsksetterklubb ble stiftet i 1917. Klubben har i dag det avlsmessige ansvaret for to raser: Irsk setter og Irsk rød og hvit setter.

Hele tiden har klubben vært drevet av mennesker med stor interesse og en forkjærlighet til den røde setteren. I senere tid er også den tidligere utrydningstruede Irsk rød og hvit setter stadig oftere å se i klubbens rekker. Det finnes ca. 5000 irsksettere i Norge, og NISK har i dag ca 1600 medlemmer.

Formålet til klubben er å utvikle den optimale jakthund. Den skal være funksjonell til jakt, samtidig som den samme hunden skal være en vakker utstillingshund.

I tillegg til jaktegenskaper legges det stor vekt på håndterbarhet, helse og gemytt som svært viktige egenskaper.

Som hovedmedlem av NISK vil du seks ganger i året få tilsendt *Fuglehunden*, som er de stående fuglehundklubbenes eget tidsskrift. NISK har egne sider i bladet som ved siden av siste nytt om de irske fuglehundrasene, inneholder informasjon om klubbens ulike aktiviteter. Klubben har også egen hjemmeside på www.nisk.no

For lettest å nå alle irsksettereiere i vårt langstrakte land er klubben organisert i 7 lokale avdelinger samt et nett av distriktsvise representanter som ivaretar dine interesser lokalt. Avdelingene arrangerer dressurkurs, instruksjonssamlinger for nybegynnere og viderekomne, jaktprøver og utstillinger. I tillegg avholder avdelingene medlemsmøter med foredrag om ulike interessante emner innen fuglehundsporten. For NISK er det viktig å tilby medlemmene tilgang til bred kunnskap slik at alle nye og gamle irsksettereiere kan utvikle seg som hundeeiere.

Som medlem er du med på å støtte klubben og gjøre den sterkere.

Den beste måten å komme i kontakt med avdelingen eller representanten nærmest deg er å spørre oppdretteren til valpen din om ikke han eller hun kan formidle kontakt. Eller du kan gå inn på hjemmesiden www.nisk.no og finne kontaktinformasjon der.

Irsksetteren

Ofte blir den kalt «verdens vakreste fuglehund».

Det sies at øynene er sjelens speil, og irske setteres øyne er snille, mørke og varme.

På gælisk heter denne hunden modder rhu, - som direkte oversatt betyr rød setter.

Rasen kommer fra Irland (derav navnet) og dens forfedre kan omfatte den gamle spanske pointeren, setting spaniels og skotske settere. Offisielt ble den en egen rase fra 1860.

Opprinnelig har den sitt utspring i selektiv avl på *Irsk rød og hvit setter*. Irsk setter er normalt en godlynt, energisk, og svært utholdende hunderaise.

En herlig rødtopp som er en ypperlig stående fuglehund, samtidig som den er barnekjær, glad og livelig. I tillegg til å være en ypperlig jakt- og turkamerat, kan den også være en skikkelig kosehund foran peisen.

Den trives best når den blir brukt, og derfor trenger den også mye mosjon for å tilfredsstille sitt energibehov.

Rasen er forholdsvis rolig av natur, og regnes som lett å håndtere.

Irsk rød og hvit setter

Irsk rød og hvit setter er den eldste av de to irske setterrasene, og i likhet med sin røde slektning går røttene tilbake til den grønne øya i vest. I Irland har de rødhvite alltid vært ansett som utpregede jakthunder og den helrøde ble etter hvert dominerende i antall, spesielt etter hundeutstillingenes fremvekst på 1800-tallet. Etter hvert som verdenskriger og harde tider tok fokuset vekk fra sportsjakt med fuglehund i Irland, sank populasjonen av rødhvite til et kritisk nivå. Men et fåtall eksisterte fremdeles rundt på den irske landsbygden, og sakte men sikkert har populasjonen økt. Etter hvert som sportsjakten slik vi kjenner den i dag utviklet seg, ble den rødhvite i Irland verdsatt som en solid og pålitelig jakthund. Selv om rasen i 1920-årene ble restituert og fikk sin egen raseklubb i Irland i 1944, regnes den enda som svært sjelden i store deler av verden.

Irsk rød og hvit setter ligner de andre setterne av type, men trolig var den opprinnelig noe mindre enn de engelske. I dag er de omtrent like i størrelse. Dette er, i likhet med den røde, en mellomstor, langhåret og harmonisk bygget fuglehund. Den har god reising og virker edel, og gir

Irsk rød og hvit setter skiller seg fra andre settere gjennom å ha perlehvit pels med røde tegninger.

I likhet med irsk setter regnes også irsk rød og hvit setter som en snill og vennlig, nysgjerrig og intelligent hund, som passer bra for aktive jakt- og friluftsmennesker. Det kan meget vel argumenteres at det er to forskjellige fargevariasjoner av den samme rasen. På den andre siden er den godkjent og anerkjent som en egen rase.

Bilde 7

Rasestandard:

Du finner rasestandarden til Rød irsk setter, og Irsk rød og hvit setter ved å følge linken her:

www.nisk.no/rasestandard-og-rasekompendiet.181569.no.html

Bilde 8

Irsksetter som jakthund i Norden gjennom tidene.

Fra i 1890 og fram mot i 1920-årene ble jaktformen med stående fuglehund stadig mer populært i Norden. Først og fremst med de tre vanligste setterrasene samt pointeren.

Irsksetteren kom i den tiden i skyggen av engelsksetteren og pointeren. (Irsk rød og hvit setter var kun å finne i rasens hjemland inntil nyere tid). Dette kan ha mange årsaker, men det er nærliggende å anta at det ble oppdrettet mindre antall irsksettere og gordonsettere, enn engelsksettere og pointere. Oppdretterne av de irske var ikke flinke nok til å avle på de beste individene, da de også tjente penger på å selge valper til folk som kun var interessert i hundenes vakre utseende. Dette førte til at irsksetteren fikk ry på seg å være en middelmådig jakthund.

Men heldigvis var det også oppdrettere som avlet irsksetteren for dens gode jaktegenskapers skyld. De var idealister, så rasens store potensiale, og hadde tro på den som brukshund til all slags fuglejakt. De gode jaktlinjene fra gamle dager tok disse oppdretterne vare på og avlet videre på dem.

Videre så de samme oppdretterne behovet for en jakthund som måtte ha et funksjonelt eksteriør tilpasset jakt i all slags terreng. Derfor ble det avlet på egenskaper som jaktlyst, standinstinkt, viltfinnerevne, samarbeidsvilje og dresserbarhet.

Dette førte til at flere og flere utover i 1960- og 70-årene oppdaget at hunder fra disse jaktlinjene kunne måle seg med de andre rasene på jakt og jaktprøver gjennom meget gode resultater. De anskaffet seg irsksetter og dermed begynte snøballen å rulle.

Fra begynnelsen på 1980-åra og fram til i dag har vært meget fremgangsrike år for irsksetteren. På jaktprøver er det nå et betydelig antall irsksettere som blir premiert i alle klasser, og stadig flere unge ambisiøse jegere velger å begynne med rasen.

Spesielt i den siste tiden har irsksetteren hevdet seg svært godt både på høyfjell, i lavland, og på skogsfugl. Et bevisst og målrettet arbeid fra seriøse oppdrettere, samt stadig større interesse for rasen har medvirket til dette.

Irsk rød og hvit setter er en sjelden rase, som inntil nylig ikke har en historie i Norden. I skrivende stund eksisterer det ca 70 individer i Norge. Like fullt er rasen en viktig del av arven, både hva angår sportsjakt og vanlig jakt. Etter flere forsøk på å gjenopplive rasen i hjemlandet, er den i Irland nå endelig gjenetablert som en jakt og jaktprøve hund som er umaken verdt. På grunn av det faktum at rasen (inntil nylig) ikke har lidd under tidens trender eller skjønnhetsbasert avl, har den beholdt sin naturlige intelligens og bruksegenskaper. På generell basis er det en meget intelligent hund, som ikke responderer godt på hardhendt behandling. Mer et tilfelle av en jernneve i en fløyels hanske, hunder som bør håndteres med en fast men forsiktig hånd. De lærer raskt, og viser intelligens i fuglebehandlingen. Hengiven av natur, og kan være utilgivelig overfor dine feil. Fra en smal genetisk base, konkurrerer de nå i hjemlandet Irland med suksess blant de beste individene fra de andre stående fuglehundrasene. Hundene kan være stortgående søkere eller reviere tettere, alt etter hvordan de trenes. De beste jaktprøvehundene har som regel en tendens til å være stortgående med utpreget jaktlyst og konkurranseinstinkt. På generell basis når det gjelder bruksegenskaper, ligger de tett opp til sin nærmeste slektning rød irsk setter.

Ditt ansvar som hundeeier

Det er svært viktig at hundeeieren setter seg inn i de bestemmelser om hundeansvar som finnes i vårt lovverk:

Alle hundeeiere er pålagt et meget stort ansvar for et positivt og samfunnsgangelig hundehold.

Enkelt sagt har du stort sett bare ansvar og forpliktelser og ingen rettigheter som hundeeier.

La deg nå imidlertid ikke skremme av denne setningen. Det er ikke riktig så ille og ikke helt alvorlig ment.

Den nye hundeloven trådte i kraft 1.jan 2004. - Den inneholder i alt 33 paragrafer, og du finner den her:

www.lovdatabasen.no/all/hl-20030704-074.html

Klikk deg inn og studer loven nøye.

Den nye hundeloven har til formål å bidra til å fremme et hundehold som tar hensyn til sikkerhet, trygghet og alminnelig ro og orden. Loven inneholder også regler for hvordan hundeeiere skal utøve sitt hundehold og ivareta slike hensyn. Men loven gir også regler for hvordan det offentlige og enkeltpersoner kan forholde seg i tilfeller der en hundeeieres hundehold ikke gir den nødvendige sikkerhet, trygghet og alminnelig ro og orden.

Vi trenger veltilpassede hunder i vårt urbane samfunn. Hundeloven er slik at ansvaret alltid er hos hundeeieren. Derfor er sosialisering til mennesket meget viktig. Vis hensyn til andre og husk at det ikke er alle som synes at du har fått den vakreste og flotteste hunden som finnes!

Det er noen som bare ser et stort dyr med en fryktinngytende tanngard når de møter den.

Pass derfor på at du medvirker til å ikke skape ”hundeeier hatere”

[Viktig! Husk båndtvang i perioden fra og med 1.april til og med 21.august.](#)

Valpen kommer.

De fleste henter valpen med bil. Da er det absolutt greiest å være to slik at den ene kan ha valpen på fanget eller ved siden av seg. Kjør forsiktig slik at turen blir mest mulig behagelig for valpen. Ta luftepauser underveis slik at valpen kan få gjort ifra seg og drikke litt vann som du må passe på å ha med. Det er en selvfølge at hundevalpen skal være i bånd når du lufter den. Det kan være lurt å ha med et lite teppe som har vært hos oppdretter slik at valpen kjenner lukt som den er vant til. Ved å gjøre turen så behagelig som mulig hjelper du den til å få en positiv opplevelse med bilkjøring. Et godt alternativ er også å legge den i buret som du har i bilen, og da sammen med teppet som har vært hos oppdretteren.

Må du hente valpen ved hjelp av fly så kan du ha den på fanget eller i en vanntett bag.

Det absolutt beste for valpen er at du reiser sammen med den.

Før valpen kommer er det ikke så mange ting du trenger å skaffe deg. Matskål vannskål halsbånd og koppel er stort sett det du trenger når du får valpen i hus.

Kjøper du mat og vannskål av stål er disse lette å holde rene og de varer veldig lenge.

Pass på at hunden alltid har tilgang på friskt rent vann.

Tips: Sørg for å ha hundeforsikring som er gyldig fra den dagen du overtar valpen. Bør tegnes god tid i forveien grunnet karenstid, med mindre oppdretter har valpeforsikring som overlapper.

Bilde 10

Når du er kommet hjem med valpen må du sørge for at du kan være sammen med den hele kvelden og natten. Det er viktig at valpen får bruke sitt eget tempo på å utforske sitt nye hjem.

La den bli trygg på sitt nye hjem og sin nye familie. Gjør gjerne i stand en egen liggeplass til valpen på forhånd. Men husk at det klør i valpetenner, og det er fristende å tygge og bite på det som er nærmest. Et godt råd er at du investerer i et bur. Det kan gjerne stå klart som valpens "hule" når du får den i hus. Buret bør plasseres et sted hvor hunden vil trives. Ikke isoler den, men den skal heller ikke ligge slik at den ikke får nødvendig ro.

Når valpen legger seg for å hvile eller å sove må den få være i fred. Husk en valp har behov for mye søvn.

Hvis du venner den til å ligge i bur, hindrer du valpen i å ødelegge dyre ting, samtidig som du beskytter den fra å bite på ting som kan være farlig for den selv, (elektriske ledninger osv).

Lar du buret være valpens sove- og hvileplass vil den gradvis venne seg til buret. Etter hvert vil buret bli den plassen som hunden ønsker å legge seg til for å få ro og hvile.

Valpen har hittil har vært vant til å ligge sammen med både moren og som regel flere andre av valpene i kullet. De første nettene kan du legge deg utenfor buret på f.eks. en madrass. Valpen føler seg da mye tryggere ved å slippe å ligge alene. Som regel må du opp en tur på natten for å luftes valpen. Begynner valpen å bli urolig er dette ofte tegn på at den må luftes.

I de aller fleste tilfeller er det ikke noe problem å få valpen stueren. Pass på at du alltid tar valpen ut etter den har spist og drikket.

Også etter en lekeøkt og etter den har sovnet, eller at det har vært en stund siden den har vært ute.

Begynner den å gå i sirkel og å snuse på gulvet kan dette også være et sikkert tegn på at den må ut. Likeledes hvis den tar seg en liten avstikker for seg selv vekk fra familien. Husk at det nytter ikke å straffe en valp for at den gjør fra seg innendørs. Valpen skjønner ikke at den har gjort noe galt hvis du finner en dam på gulvet ti minutter etter valpen gjorde fra seg.

Det er mye bedre å passe på å lufte den ofte og å passe på å rose valpen og fortelle hvor flink den er når den gjør fra seg ute når du lufter den. Etter hvert som valpen skjønner poenget kan du trappe ned på rosen. Pass på at valpen ikke bare må gjøre fra seg på en bestemt plass, eller at lufteturen er nøyaktig lik hver gang. Det kan da fort bli slik at hunden da bare kan gjøre fra seg på dette stedet. Har du ikke så mange luftemuligheter kan du jo variere med å gå motsatt veg.

La valpen gjerne bli kjent med nye mennesker. Ta den med ut og la den treffe nye mennesker i sitt område. Pass imidlertid på at de behandler valpen på riktig måte. Små barn kan gjerne være litt uberegnelige. Det er viktig at valpen føler seg trygg. Husk det er deg som må fortelle hvordan du ønsker at de besøkende skal behandle valpen. Pass på at den får et "hyggelig" møte med andre hunder første gang. Det er du som bestemmer om det er greit at andre hundeeiere får la sin hund hilse på din hund! La valpen din bli trygg på andre hunder med forskjellig farge og størrelse. Når hunden blir litt eldre, så er det viktig at hunden også blir vant til å ikke hilse på alle hunder den møter på lufteturen. Hvis du møter andre med hund på tur, så må du gå forbi de andre på en rolig måte uten å stanse opp.

Bilde 12

Siden hunder er flokkdyr er de også svært sosiale. Det er derfor viktig at du venner hunden til å være alene. Dette må læres og det må derfor foregå over en viss tid. Begynn i det små og øk så gradvis. Prøv om du kan trene på tilvenningen forskjellige tider på døgnet, slik at det ikke er ”skummelt” å være alene om kvelden for eksempel. Husk at når du trener på dette må du gå tilbake til hunden mens den er stille. Begynner den å pipe eller bjeffe så må du vente til den er stille før du går bort til den. Ellers er det fort at den venner seg til at når den bjeffer eller piper så kommer du. Det er viktig å sørge for at den føler seg trygg. Husk at det ikke er flaut å spørre om råd. Enten hos oppdretter eller erfarne hundefolk som du stoler på.

Har du mulighet er det fornuftig (les en nødvendighet) å gå på lydighetskurs med valpen. Her treffer både du og valpen andre hunder og hundeeiere. De forskjellige avdelingene i NISK arrangerer som regel lydighetskurs og har dyktige instruktører som i tillegg har stor kompetanse om irksetteren. I tillegg til NISK er det også andre hundeklubber som driver seriøst med kurs og har dyktige instruktører. Her vil valpen få oppleve at det finnes hunder med annen farge og størrelse. Valpen må også forholde seg til andre mennesker, og lydighetskurs er en fin måte å sosialisere hunden på.

Det er svært viktig med lydighet til husbruk. En valp trenger å lære ”vanlig oppførsel” for å fungere hjemme og blant andre dyr og mennesker. Vi begynner derfor med å lære valpen lydighet. Det betyr at vi lærer den betydningen av kommandoene. Etter hvert som valpen lærer kommandoene, setter vi betingelser under treningen. Dette kalles dressur. Snakk gjerne med avdelingen din eller med oppdretter om dette.

Bilde 13

En voksen hund trenger dressur. Spesielt en fuglehund som skal brukes på jakt/jaktprøver.

Den første tiden etter at valpen er borte fra sine kullsøsken vil den ofte være svært aktiv og leke med seg selv. Det er svært viktig at dette stimuleres ved at vi leker med valpen slik at den venner seg til fysisk aktivitet. Gjennom leken utvikler valpen jaktlyst, styrke og smidighet. I tillegg knytter du kontakt med valpen, noe som er svært viktig når du skal begynne å trene den og senere jakte med den.

Helst bør vi leke med valpen flere ganger om dagen. Periodene avhenger av valpens gemytt og alder. Er valpen svært aktiv trenger den ikke så mye stimulans fra oss. En roligere valp må derimot stimuleres mer. Viktig i begge tilfeller er at valpen er uthvilt både fysisk og mentalt foran leke/treningsperiodene som ikke bør være for lange. Det er mye bedre å leke/trene flere korte perioder enn en lang.

Det er vanskelig å sette opp et eksakt program for valpen den første perioden. Frem til den er ca 5 mnd bør den få leke mye, samt at denne perioden brukes til å lære den lydighet og terpe mye på dette.

Bilde 14

I NISK jobber vi for å se de samme hundene på topplassering både i utstillingsringen og på jaktprøve.

Det jaktmessige er et resultat av jaktinstinkt hos hunden og mye trening og dressur.

For at hunden skal fungere best mulig i terrenget er det derfor også svært viktig med det eksteriørmessige.

På grunn av irsksetterens store fremgang som jakt og prøvehund her i landet, vil rasen stadig bli mer populær. Dyktige og seriøse oppdrettere har gjennom målrettet arbeid fått til fremgangsrike jaktprøveresultater og et meget godt gemytt på irsksetteren. Det er også en hund med god helse.

Det vil alltid forekomme useriøse mennesker som prøver å gjøre lett tjente penger.

Både i irsksetter miljøet og blant andre raser tilbys det valper fra hunder som ikke har dokumenterte resultater, verken på jakt eller jaktprøver. Når du skal kjøpe valp vil vi derfor anbefale at du bruker valpelisten til NISK. Videre kan det være greit å lese litt i stamtavlene til valpens foreldre. Tenk igjennom hva slags hund du ønsker, og snakk gjerne med noen som allerede har irsk setter.

Husk stikkordene: Gemytt og håndterbarhet.

VIKTIG!

Ta kontakt med NISK når du skal kjøpe irsk-settervalp! Her finnes til enhver tid oversikt over valpelister, og du kan få hjelp og gode tips.

Trening og dressur av unghunden

Tålmodighet

Det er viktig å være tålmodig og ikke gå for fort frem med unghunden.

Man skal ha hunden i mange år og derfor er det meget viktig at man legger et godt grunnlag med unghunden og ikke forhaster seg! Vurder modenheten til hunden, alle hunder er forskjellige! Det er viktig å være tålmodig og ikke gå for fort frem med unghunden.

Skynd deg langsomt!

Det er svært viktig at hunden får vokse opp i trygge omgivelser. Eier(e) må ta hensyn til hundens følelser. Hunden leser vårt kroppsspråk hele tiden og vår oppførsel kan fort smitte over på hunden. La derfor hunden få føle trygghet fra alle som har med den å gjøre, og dere vil få en tryggere og roligere hund.

Det er viktig at hunden lærer de nødvendige ferdigheter når den er opplagt og har lyst, og ved motivering. Motiveringen kan være naturlig, eller vi kan motivere gjennom belønning ved bruk av godbiter og ros. Det er derfor svært viktig at ikke hunden presses for tidlig til prestasjoner den ikke er mentalt moden for. Vær tålmodig og la din hund utvikle seg i sitt tempo. Dette vil du få mye igjen for senere.

Unghundperioden regnes mellom 6 - 24 mnd. Hunden er under forandring og utvikler seg mye hele denne perioden. I den første tiden mest fysisk, og deretter mer psykisk.

Derfor er det i den første tiden lettere å lære den sine arbeidsoppgaver (som sitt, kom, ligg osv.). De er lettere å lære lydighet, men også lettere å skade med overdreven trening og dressur. Det er fremdeles viktig å leke med hunden slik at den blir stimulert.

Fra 5-6 måneders alderen bør hunden gradvis bygges opp fysisk. Fremdeles bør den lekes med, men vi kan la den være med på større anstrengelser. Rundt ettårsalderen kan den være med på all trening bortsett fra lange sykkelturner eller trekkturner. Dette kan du begynne med rundt 15 måneders alderen, men da med korte turer. Ellers er svømming fin trening for hunden, samtidig som du kan kombinere med apport.

Beinsubstansen til en hund er ikke helt utviklet før hunden er mellom 18. og 24 mnd.

Derfor bør ikke hard trening og stor belastning med snørekjøring og sykkelturner drives før den er 18 mnd.

Husk at dersom du vil bruke hunden til å bære kløy, så må dette trenes gradvis opp.

Ikke la deg lure av størrelsen på hunden. Er den stor og kraftig så er den antagelig ikke så fysisk utviklet som den ser ut for. En liten lett unghund kan ofte belastes mer.

Vær varsom og tålmodig, slik at du ikke ødelegger hunden hverken psykisk eller fysisk. Det er svært viktig at den ikke går lei når du trener den. Avslutt trening med lek.

Som vi har nevnt tidligere:

Seriøse oppdrettere hjelper valpekjøperne med både gode råd og praktisk oppfølging i trening av valpene fra sitt oppdrett. Og som nevnt før: Du kan få hjelp av instruktørene i avdelingene i NISK.

Det er mye bedre å søke hjelp før man gjør store feil. Dette er mye vanskeligere å rette opp.

Bilde 17

Hva kreves av deg og hunden din på jaktprøve

Det er ikke sikkert at du er en av dem som er interessert i jaktprøver. Imidlertid er jaktprøver for mange en spennende sport. I tillegg får hunden også oppleve det samme som i virkelig jakt, og eieren får flotte turer og opplevelser i naturen.

Det finnes flere grener av jaktprøver. Høyfjell Lavland Skogsfugl Apport.

Oppdretter og avdelingene i NISK kan lære deg mer om jaktprøver. Spør om du kan få være med på en prøve for å se og lære. Eller kanskje du har en god og erfaren kompis som du kan bli med.

Det er når du stiller på en jaktprøve eller drar på jakt at du virkelig vil får se resultatet av dressuren du har jobbet med. I begge tilfeller vil du for eksempel få se nytten av at innkallingen sitter skikkelig. Hunden må kunne stoppe, sitte eller legge seg på kommando. Ved stand skal hunden lystre din kommando. Den må lære at den skal jobbe sammen med deg.

Viktigheten med dette har vi før vært inne på under kapitlet om lydighet/dressur.

Husk derfor at lydigheten/dressuren må sitte før du begynner på jakt eller jaktprøver.

Bilde 18

Trening av hund til jakt og jaktprøver

Frem til 6 mnd.

Målsetting med unghunden kan (bør) f.eks være:

- _ Få en sosial, glad og trygg unghund
- _ Lystre ordrene ja, nei, kom og sitt
- _ Bli fast i stand og kunne roes i fuglesituasjoner
- _ Forsiktig jakting og felling av fugl
- _ Oppnå premie i UK i unghundklassen

Unghunden fra 6 - 12 mnd.

Nå bør den ha jevnlike(daglige) turer i skogen.

Det må trenes hyppig på innkalling og sitt. Ved brudd på ordre bør det få konsekvens.

På trening bør unghunden sjelden slippes sammen med voksne hunder. Når andre voksne hunder er i slipp så kan den gå i bånd. Tar en av de voksne hundene stand, kan valpen leies opp mot standen for å lære sekundering.

Standtrening på duer, men med forsiktighet

Lystapport med apportgjenstand eller tørket rype.

Unghunden fra 12 - 24 mnd

Her vil det nok være forskjellige meninger med tanke på hva som er den «riktige» treningen.

Noen punkter er nok de aller fleste enig i:

Unghunden slippes på fjellet (i oversiktelig terreng) når dressuren er god nok til at man kan stoppe hunden i fugl.

La hunden få positive opplevelser i fjellet.

Ikke si noe til hunden når den har «fugl i nesa» eller stand. la den ordne opp selv.

Viktig å felle fugl for unghunden så tidlig som mulig (men ikke på for nært hold)

Når hunden har våknet søksmessig, er fast i stand, og lar seg roe i fugl kan det startes på jaktprøve.

Trim og stell av pels

En irsksetter skal alltid være velstelt i pelsen, da øker trivselen. En velstelt pels krever jevnlig trimming og børsting.

Til kamming av pelsen bruker vi en fintannet stålkam, og en litt grovere kam til ører, faner, bukser og hale. En vanlig hårbørste er også utmerket. Likeså er en gummibørste til å fjerne døde hår helt uunnværlig.

Kammingens hensikt er å gre ut floker og fjerne døde hår, Før aldri kammen loddrett, men la den gli på skrå igjennom pelsen. La hårene som samler seg på kam men bli sittende, kammen får da bedre «tak». En god hjelp er å holde pekefingeren over kammen, den virker som motbrems.

Fingrene kan vi også i stor grad benytte til å fjerne døde og løse hår med. Dette skjer med intensiv napping der hvor pelsen er død og matt. Vi kan også sprike med fingrene og dra med jevne tak nedover sidene og over ryggen på hunden.

Gummibørsten er en god erstatter for fingrene våre, men den må ikke brukes for hardt. Børstingens hensikt er å få fettet frem i hårlaget så det blir blankt og skinnende. Bruk aldri trimmekniv eller annen skarp gjenstand på pelsen hvis du ikke har lært å bruke slike hjelpemidler. Overlat slikt til eksperter.

Skal du delta på utstilling bør du senest 14 dager før utstillingen begynne på selve utstillingstrimmen. Det er en stor fordel om du kjenner rasens anatomi og hvor kam, børster, saks, trimmekniv og fingre skal brukes på pelsen.

Ved hjelp av illustrasjonen under og de kommentarer som er knyttet til den vil vi forklare nærmere hvor vi skal gi hunden den siste finpuss.

Klipp vekk kransen av hår rundt potene og hårene mellom tærne. For sterk og floket hårvekst her får potene til å sprike. På oversiden av potene skal for lange hår nappes vekk.

Vi bruker klotang beregnet for hunder til klipping av klør. Pass på så du ikke klipper for langt inn på kloen. Det er bedre å klippe litt om gangen enn å ta et «skippertak».

Bad hunden en uke før utstillingsdagen så pelsen får litt tid på å legge seg igjen. Bruk bare hundeshampo eller Sunlightsepe. Skyll pelsen meget godt etter badingen. Tørr pelsen med hårtørrer og håndklær. Kam den deretter skikkelig ut mens den tørker. Børst pelsen de siste dagene og polér den med pusseskinn.

Allerede når du får valpen bør du venne den til å bli håndtert og ”tatt på” Lær den til at det ikke er farlig at klørne klippes eller at pelsen blir stelt og klipt. Venn den til å bli fortrolig med klotangen ved å klippe ofte. Du behøver jo ikke klippe noe særlig av kloen. Det viktige nå er at valpen venner seg til å bli stelt med, og at den er trygg på deg.

Stell av pelsen til irsksetter før utstilling

Klipp vekk alle døde hår på hodet så hodet får et «rent» utseende.

Kam skikkelig ut alle floker under og bak ørene. Klipp vekk hårene rundt ørgangene. Ørene vil da falle penere inn til kinnene.

Halsen skal ikke snautrimmes. Hårlaget på hals og bryst skal gli naturlig over i hverandre.

Mange hunder har en kraftig hårkrage rundt halsen. Napp og trim den vekk så halsens linje blir penere.

Kam halen godt ut. Stuss vekk de for lange hårene så den får trekantformen.

Kam ut alle floker fra faner og bukser. Tynn ut håret fra innsiden på for og bakbein.

Behenget under buken skal kammes godt ut. Trim forsiktig så det danner en naturlig linje.

Vaksiner

Vaksinasjon av valpen er viktig for å forebygge sykdom. Særdeles viktig er det å vaksinere hvis man er aktiv i et hundemiljø hvor valpen regelmessig kommer i kontakt med andre hunder.

I Norge vaksineres det regelmessig mot fire forskjellige sykdommer som forekommer på hund:

Parvovirus

Sykdommen skyldes et virus som angriper tarmslimhinnen. Hos valper kan også hjertet bli affisert. Smitte skjer hovedsakelig ved direkte kontakt mellom hunder og indirekte via avføring som inneholder store mengder virus. Parvovirusinfeksjon opptrer fra tid til annen i Norge.

Smittsom leverbetennelse

Smittsom leverbetennelse skyldes et adenovirus som først og fremst angriper leveren. Virus smitter ved direkte kontakt eller indirekte via avføring, urin og spytt. Sykdommen er ikke særlig utbredt i Norge i dag fordi så mange hunder blir vaksinert.

Valpesyke

Valpesyke forårsakes av paramyxovirus, og infeksjonen kan gi stor dødelighet. Valper er spesielt utsatt. Smitte skjer hovedsakelig ved direkte kontakt mellom hunder. Sykdommen har ikke forekommet i Norge de siste 20 årene fordi en stor del av hundebestanden er beskyttet gjennom vaksinasjon. Imidlertid har det vært valpesykeepidemier i våre naboland, og dette viser at sykdom kan bryte ut dersom vaksinasjonsdekningen blir dårligere.

Kennelhoste

Kennelhoste er en smittsom infeksjon i hundens øvre luftveier som kan forårsakes av både bordetella-bakterier og parainfluenzavirus. Sykdommen spres i miljøer med stor hundetetthet, som for eksempel i kenneler, på utstilling og på jaktprøve.

Valper vaksineres med en kombinasjonsvaskine mot alle disse sykdommene ved 3 måneders alder. Vaksinasjonen gjentas ved 1 års alder, og deretter revaksineres det mot kennelhoste hvert år, og mot de andre tre sykdommene hvert tredje år.

Flått (skaumann, skaubjønn)

Flåtten er et edderkoppdyr som trives best i fuktig og skyggefylt miljø; gjerne langs vanndrag, i høyt gress og krattskog. Den er aktiv i temperaturer fra 4-5 °C og sesongen er av denne grunn fra april til september i Norge. Flåtten fantes tidligere stort sett i kystnære strøk, men nå treffer man oftere og oftere på flått innover i landet.

Flåtten utvikler seg fra egg, via larve og nymfe til voksen flått. For å skifte stadium i livssyklusen er den avhengig av å suge blod. Hele livssyklusen tar ca. 2-3 år. Flåtten er i seg selv ikke farlig, men den kan overføre virus og bakterier som gir sykdom. Hvis flåtten fjernes i løpet av 24 timer etter den har festet seg, vil faren for overføring av bakterier og virus være redusert. Men fordi det av og til er vanskelig å oppdage flåtten i hundens pels anbefales det å beskytte hunden mot flåttangrep i sommermånedene. Oppdagede flåtter kan sitte på hunden så lenge som 1-1 ½ uke.

Beskyttelse mot flått

Det finnes i dag flere gode preparater som gir effektiv beskyttelse mot flått. Påflekkingsvæsker appliseres på hundens hud. Preparatet fordeler seg i hudens fettlag og har en virkningstid på ca. en måned. Kan også brukes på små valper. Virketiden forkortes hvis hunden din er glad i å bade eller du selv dusjer hunden. Et alternativ til påflekkingsvæsker er å bruke flåtthalsbånd. Flåtthalsbånd med god effekt får man kjøpt på apoteket, og disse er reseptbelagt. Halsbåndet har et depot av flåttmiddel som fordeler seg i fettlaget i huden etter samme prinsipp som påflekkingsvæsken. På grunn av depoteffekten er virkningstiden ca. fem måneder, men dette forutsetter at hunden har det på seg hele døgnet. Fra man har tatt på halsbåndet, oppnås virkningen mot flått etter 1 uke og varer i 5-6 måneder. For hunder som er glad i å bade er halsbånd en god løsning, men man trenger ikke ta av halsbåndet. Imidlertid, skal du vaske hunden med hundeshampoo må du ta av flåtthalsbåndet. Hvis man har flere hunder i husholdningen bør man være sikker på at disse ikke tygger på hverandres halsbånd.

Huggormbitt

Huggormen (*Vipera berus*) er den eneste giftige ormen i Norden. Huggormbitt hos hund er ikke uvanlig i løpet av sommermånedene. Forgiftning som følge av huggormbitt kan føre til alt fra total symptomfrihet til akutt sjokk og død hos hund. Stor forskjell i grad av symptomer kan blant annet forklares med at mengde og konsentrasjon av gift som sprøytes inn ved et bitt varierer med ormens alder og med årstid. I tillegg er ca 1/3 av alle bitt "tørre", dvs. at ormen ikke sprøyter inn gift når den biter.

Hunder er nysgjerrige av natur og blir som regel bitt i snute- og hodepartiet. Bitt i poter er også vanlig. Bitt i beina gir som regel sterkere symptomer, da det her er mer bevegelse og giften spres fortere rundt i kroppen. Man må alltid ha huggormbitt i bakhodet hvis hunden hovner uforklarlig opp i bein- eller hoderegion. Bittstedet er ofte synlig som to små prikker med en centimeters mellomrom. Huden rundt bittstedet blir i tillegg ofte blåsvart i farge.

Ved mistanke om huggormbitt er det viktig at hunden holdes fullstendig i ro. Man er som regel ute på tur når det skjer, og da bør hunden bæres tilbake til bilen. Hvis dette ikke lar seg gjøre, la hunden gå så rolig som mulig. Veterinær skal alltid oppsøkes. Det er viktig at hunden kommer til behandling så fort som mulig.

Mange hundeeiere har med seg såkalte "huggormtabletter" på tur. Dette er prednisolon-tabletter som til en viss grad kan dempe hevelsen. Bruken av tablettene er omdiskutert, da mange hundeeiere tror at faren er over når man gir disse. Hvis man er langt fra veterinær kan det være tilrådelig å gi prednisolon, men da er det ytterst viktig at hunden fortsatt holdes i ro og fraktes rett til veterinær.

Behandling hos veterinær vil bestå av intravenøs væsketerapi for å motvirke sjokk, og ved alvorlig forgiftning behandling med motgift. I tillegg behandler man ofte med antibiotika for å hindre infeksjon i bittsåret. Det tas også blodprøve av hunden i etterkant for å følge opp giftens virkning på indre organer som nyre og lever. Det er ikke uvanlig at hunder har blod i urinen en stund etter et huggormbitt, og i verste fall kan et bitt ha alvorlige senvirkninger som nyresvikt.

Innvollsorm

Spolorm er den vanligst forekommende innvollsormen hos hund i Norge. Andre innvollsormer som hakeorm, piskeorm, lungeorm og bendelorm er mindre vanlig, og forekommer kun sporadisk. Medikamenter mot innvollsorm er reseptbelagt, og det anbefales at behandling kun skjer ved diagnose eller hvis det foreligger en velbegrunnet mistanke om innvollsorm. Hos voksne hunder som smittes med spolorm vil larvene ofte vandre ut i vevet og bli liggende i en slags dvaletilstand. Når tisper blir drektig kan spolormen våkne fra denne hviletilstanden, og tisper vil da kunne smitte valpene sine med spolorm, enten via livmoren eller morsmelken. Det er viktig å bryte denne smittesyklusen og smitte til miljøet ved å rutinemessig behandle valpene.

- ★ Valper behandles allerede fra 2 ukers alder, deretter hver annen uke frem til 12 ukers alder.
- ★ Tispen behandles sammen med valpene når valpene er 4 uker gamle.
- ★ Unghunder behandles ved et halvt års alder.
- ★ Eldre/voksne hunder behandles kun etter påvist infeksjon/ved strek mistanke.

KJÆRE IRKSETTEREIER!

Du har nå skaffet deg en irsksetter som skal bli din følgesvenn i mange, mange år. I dette lille heftet har vi pekt på noen av de viktigste momentene for at du og din firbeinte venn skal få et utmerket forhold til hverandre i hjemmet, i vårt urbane samfunn og ute i naturen.

Glem aldri at irsksetteren først og fremst er en jakthund som du med fornuftig trening kan få fremragende resultater med på jakt og jaktprøver.

Gi den kjærlighet, varme, vern og omtanke.

Oppdra den ikke med hard hånd, men vis ditt lederskap gjennom å være konsekvent, men samtidig kjærlig i ditt arbeid med å forme den til en ypperlig jakt og turkamerat.

Irsksetteren er skapt til å brukes under mange, lange og harde jaktdager. Dersom du trener den fornuftig så har du større sjanse for at den ikke pådrar seg ledd og muskelskader. Det igjen betinger at din firbeinte venn må være i form hele året. Slurv aldri med grunntreningen selv om det er høysommer og båndtvangstid. Gi den også mosjon i denne årstiden!

Merk! Under trening og jakt er det særdeles viktig at unge hunder må få tid til å restituere seg. Overdriv ikke trenings- eller jaktøktene!

Glem heller ikke som en ”tommelfingerregel” at hunder under ca. 8 måneder er ikke dressurmodne til å sette for store krav til dem. La valpen få være valp!

Etter 8 måneders alderen kan du gradvis kreve mer og mer av den under opplæring til at den skal bli en fremragende jakthund.

Irsksetteren er skapt til å brukes, benytt deg av mulighetene du nå har. Du kommer ikke til å angre!

LYKKE TIL MED DIN FLOTTE VALP!

Ordliste:

- Apportere** Finne og bringe inn til jeger skutt eller skadeskutt vilt.
- Avanse** Målrettet bevegelse fram mot viltet.
- Blindstand** Hunden står uten at det er påvist vilt.
- Blinke** Hund som bevisst unngår fugl.
- Fot / beitefot** Når hunden blir opptatt av å følge lukt fra fugl på bakken.
- Henge** Hund som ikke søker selvstendig, men henger etter makker eller følger annen hunds søk.
- Knalle** Gå i skuddet.
- Kuvende** Hund som vender med vinden i stedet for mot vinden.
- Markere** Hunden reagerer på teft av fugl, uten å ta stand.
- Lett fugl** Sky fugl som løper unna og letter
- Los** Uttrykk hentet fra harejakt. Brukt om fuglehund betyr dette at hunden går i søk eller forfølger fuglen gjøende.
- Låse seg** Hunden nekter å reise fugl eller gå ut av stand.
- Rapport** Hunden går ut av stand, henter jegeren og fører til ny stand.
- Reise fugl** Hunden jager fuglen på vingene så jegeren får skutt den.
- Rote** Hunden hefter seg med bagateller og følger ikke sporet.
- Ruse** Hunden går etter fuglen med en gang skuddet går.

- Sekundere** Hunden stopper og tar stand ved synet av en annen hund som står.
- Støkk** Når hunden ubevisst kommer i skade for å ta opp fugl.
- Støte** Når hunden bevisst og tilsiktet tar opp fugl.
- Stand** Hunden er klar over hvor fuglen ligger, stivner og blir stående med nesen pekende mot fuglen.
- Stjele stand** Hunden går bevisst forbi annen hund som har tatt stand og stjeler på den måten situasjonen fra den.
- Spikre fugl** Hunden tar kontant og sikker bråstanser for fuglen.
- Utrede** Hunden av søker nærområdet etter en fugl eller fot for å se om det kan ligge flere fugl i området.

Bilde 19

NISK

TAKK TIL:

- Tekst:** Tore Salvesen
 Thomas Ottesen(Irsk setter rød og hvit)
 Vigdis/Per H. Nymark (Trim og stell av pels)
 Siri K. Sjurseth (sykdommer)
 Og alle dere som har bidratt med annet.
- Bilder**
1 Tor-Hartvig Bondø	11 Thomas Ottesen
2 Gisle Sveva	12 Roy Henning Olsen
3 Thomas Ottesen	13 Arnfinn Skadsem
4 Tore Salvesen	14 Synnøve Glavin
5 Dag Karlsen	15 Gisle Sveva
6 Tore Salvesen	16 Tore Salvesen
7 Arnfinn Skadsem	17 Joakim Skuggen
8 Marthe Kryvi	18 Roy Henning Olsen
9 Arnfinn Skadsem	19 Tore Salvesen
10 Gisle Sveva	20 Ellen B. Dobloug

www.nisk.no

Trykk: Willy Berg Grafisk as, Moelv

Bilde 20